

РОЛЯ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОДОВОЛСТВЕНА СИГУРНОСТ

Доц. д-р Виолета Блажева, СА „Д. А. Ценов” – Свищов

***Резюме:** Стратегически важният аграрен сектор е изправен пред непрекъснати предизвикателства. Те са свързани с по-високите изисквания на обществото за здравословни храни, опазване на селските райони, гарантиране производството на висококачествена продукция, запазване доходите на селскостопанските производители и други. Посоченото изисква провеждането на адекватна политика от гледна точка постигането на продоволствената сигурност на страната. Отграничеността на природните ресурси, изменението на климата, недостигът на храна в световен мащаб и други фактори обуславят необходимостта от правителствена интервенция, насочена към жизнено важния аграрен сектор за постигане на продоволствената обезпеченост на населението.*

***Ключови думи:** аграрна политика, продоволствена сигурност, световно население, природни ресурси, селскостопанска продукция, недостиг на храна*

1. Въведение

Въпреки твърденията, че аграрната и продоволствената политика са самостоятелни икономически политики, продоволствената е неизменна част от провежданата аграрна политика. Една от основните задачи на всяко правителство е обезпечаване на населението с необходимите хранителни продукти. Изследванията в областта на продоволствената политика са обект на внимание в световен мащаб.

2. Нарастване на населението и сигурността на храните

Световната среща на върха по въпросите на продоволствената сигурност през 2009 г. дефинира сигурността на храните като съществуваща „когато всички хора по всяко време разполагат с физически, социален и икономически достъп до достатъчна, безопасна и пита-

телна храна, за да задоволят своите хранителни нужди и предпочитания за активен и здравословен начин на живот.”¹

Посоченото е основание за насочване на вниманието към следните две теории²:

В своето „Есе за законите на населението” (1798) Томас Малтус, развива тезата, че нарастването на населението ще доведе до катастрофа – изчерпване на ресурсите, бедност и болести. Според него „страстта между половете” има централно значение за икономическите несгоди.³

На противоположното мнение, Джулиан Саймън твърди, че хората винаги ще успяват да посрещнат своите нужди. В книгата си „The Ultimate Resource”, той застъпва теорията, че земята разполага с достатъчно ресурси и с технологичното развитие и прогреса хората винаги ще могат да посрещнат нуждите си, което, твърди се, историята поне до момента доказва.

Посочените противоположни теории са основание за следните твърдения:

Въпреки апокалиптичните прогнози реалността изглежда по-оптимистична;

Западната икономика плаща цената за прекомерния растеж на населението в най-бедните страни по света.

С глобализацията западният икономически модел се сблъска с много по-различното равновесие в други части на света.

В резултат на високата раждаемост и ниския жизнен стандарт, характерни за страни, където жените нямат свободата на „западните” жени, увеличеното в световен мащаб предлагане на работна сила оказва натиск върху заплатите на трудещите се в държави, с които най-бедните, нископлатени неквалифицирани жители на света, се конкурират за работа – предпоставка за неравенство в доходите.

Индексът на равенството между половете на Организацията на обединените нации (ООН), който включва: отчитане на здраве, политически права, образователни постижения и икономическо участие, спомага да се очертаят различията между половете по региони.

¹ Хоризонт 2020, Работна програма 2014-2015, www.cbcrmaniabugaria.eu, 21 септември 2016 г.

² Ганев, П. Оптимизмът на Джулиан Саймън срещу песимизма на Томас Малтус, www.ime.bg/bg/articles/optimizmyt-na-djulian-saimyn-sreshtu-pesimizma-na-tomas-maltus/, 21 септември 2016 г.

³ Попова, Д. Половият проблем, който вреди на глобалния растеж, www.investor.bg/analizi/91/a/poloviiat-problem-koito-vredi-na-globalniia-rastej-224488/, 21 септември 2016 г.

Над 60% от необразованите хора в света са жени. Те печелят с 24% по-малко от мъжете. Само 20% от собствениците на земя са жени, както и под 25% от всички законодатели.⁴

Посоченото е основание не за това дали да потвърдим или отхвърлим теориите на Малтус и Саймън, а дали планетата може да понесе изхранването на очакваното към 2045 г. 9 милиарда световно население.

3. Човешката популация – изпитание за околната среда

Според Дарвин в природата съществува една безмилостна борба за оцеляване и непрекъснати сблъсъци. По-силният винаги побеждава по-слабия и това дава възможност да се осъществи развитие. Нещо повече, Дарвин смята, че „борбата за оцеляване” се осъществява и между човешките раси. Според твърдението победителите в борбата са „благодетелстваните раси”, а загубилите „борбата за оцеляване” ще изчезнат. Единствените фактори, които държат населението под контрол, са бедствията, като войни, глад и болести.⁵ Само по себе си съществуването е равносилно на „постоянна война”.

Въпреки констатираното забавяне темпът на растеж на населението на планетата⁶ и очакваното му намаление на световно равнище с 1% годишно, през идните десетилетия, се очаква то да продължи да нараства (Таблица 1), предимно в бедните държави.

Таблица 1. Световно население

Година	Население
1951	2 540 703 539
2016	7 464 196 300

Забележка: <http://countrymeters.info/bg/World>, 30 септември 2016 г.

На база посочените данни за периода от 1951 г. към настоящия момент се отчита увеличение на световното население два пъти повече.⁷

Посоченото е основание за следните обобщения: От една страна, световното население продължава да расте значително бързо, което неизменно оказва силно влияние върху ресурсите на планетата.

⁴ Попова, Д. Половият проблем, който вреди на глобалния растеж, www.investor.bg/analizi/91/a/poloviiat-problem-koito-vredi-na-globalniia-rastej-224488/, 21 септември 2016 г.

⁵ http://www.obedinenienareligiite.com/article5_3.html, 21 септември 2016 г.

⁶ www.agrozona.bg/oisr-erata-na-visokite-tseni-na-agrostokite-zavarshi, 29 юли 2016 г.

⁷ Кунциг, Р. Население 7 милиарда, www.nationalgeographic.bg/?cid=126&article=231, 19 септември 2016 г.

От друга страна, под въздействие на еволюцията и техническия прогрес през последните десетилетия с действията си към околната среда човечеството предизвика много мащабни природни катаклизми, които вземат безброй човешки животи. Този „естествен” кръговрат е предизвестен резултат от (без)действията на човечеството – граждански войни и етнически конфликти, унищожителни наводнения, земетресения, смърт, причинена от заразни и неизличими болести, катастрофи и други.

Заклучение

Колко души може да изхранва Земята е количествен отговор на въпрос много актуален към настоящия момент. Способността на населението да нараства е безкрайно по-голямо от способността на Земята да го изхрани, обричайки го на съществуване на ръба на глада. Близкото бъдеще ще покаже, дали човечеството ще съумее да се справи с бързо нарастващата се раждаемост – предпоставка за възникване на продоволствена криза или ще намери изход от тази ситуация, както в предходни периоди. Посоченото изисква провеждане на гъвкава, адаптивна към предизвикателствата, аграрна (продоволствена) политика, за да се увеличи максимално нейният принос към политическите приоритети на световно ниво за постигане на устойчиво развитие.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ганев, П. Оптимизмът на Джулиан Саймън срещу песимизма на Томас Малтус, www.ime.bg/bg/articles/optimizmyt-na-djulian-saimyn-sreshtu-pesimizma-na-tomas-maltus/, 21 септември 2016 г.
2. Кунциг, Р. Население 7 милиарда, www.nationalgeographic.bg/?cid=126&article=231, 19 септември 2016 г.
3. Попова, Д. Половият проблем, който вреди на глобалния растеж, www.investor.bg/analizi/91/a/poloviiat-problem-koito-vredi-na-globalniia-rastej-224488/, 21 септември 2016 г.
4. Хоризонт 2020, Работна програма 2014-2015, www.cbromanianabugaria.eu, 21 септември 2016 г.
5. www.agrozona.bg/oisr-erata-na-visokite-tseni-na-agrostokite-zavarshi, 29 юли 2016 г.
6. www.obedinenienareligiite.com/article5_3.html, 21 септември 2016 г.